

Afskrift af livserindringer nedskrevet 1960/1961
af fiskeekseorter L.C.Sørensen, Ringkøbing.

Om alle mine lemmer var fuld' af idel sang ---- (Den danske Salmebog - nr. 8,)

Da jeg i denne tid har god tid og ligger på sygehuset i Ringkøbing, der kommer en masse tanker og minder frem fra mit lange liv, først som barn så som ung og fra mine manddomsår.

Jeg prøver at skrive nogle minder ned, da både børn og børnebørn, måske vil interessere sig for at læse det.

Mit fødehjem var jo i Årgab, hvor min fader, Chr.Sørensen, boede. Hjemmet står endnu, men kun stuehuset. Der var fire længer mere, et kohus og hestestald, østerhuset var bryggers og fåresti, dernæst en lade, tilmed en stor lade med gennemkørsel og så et redskabshus. Min moder døde, da jeg var syv år i 1890. Jeg husker kun lidt til min Moder, men alle siger om hende, at hun var en god og from kvinde, men min Fader var en ualmindelig stræbsom, virksom mand, alt skulle gå hurtigt, han var altid selv foran både ved fiskeri i fjorden på havet og med landbruget, så vi må sige, at som barn var der ingen ro. Alt var i sving fra morgen til aften og nætter med. Der er ingen af vore børn eller børnebørn, der har nogen forestilling om tempoet derhjemme dengang.

Jeg mindes en gang min Moder døde. Der var sorg - og sikken tryk over hjemmet. Min Moders seng blev flyttet ind i vor store stue, og der var mange fremmede koner den aften i sygeværelset. Vi andre småbørn måtte ikke komme derind. Fader var ulykkelig, der var syv børn fra 1/2 år til 14 år, det var tarmslyng, hun havde, og dengang kunne de ikke hjælpe for det. Lægen fra Ringkøbing blev hentet i sejlbåd, og der var ikke anden forbindelse, ingen motorbåd, ingen forbindelse ad landevejen uden med hestekøretøj, og resultatet blev t at Moder døde. Hendes yndlingssalme: "Bliv hos mig, kære Herre Krist" blev sjungen.

Det er for resten også min kære salme, i sidste vers står: Bliv hos mig, kære Herre Krist, når det mod

natten stunder, er du hos mig, da ved jeg vist, at sødelig jeg blunder; bliv hos mig til min sidste stund, og sig til mig i dødens blund: Jeg dig til Himlen fører."

Ja, når jeg tænker på mit barnehjerte, var der ligesom een lagde en tung byrde på mit bryst. Livet skulle leves videre, men min Fader begyndte den gang at tænke på evigheden, men travlt havde han altid, og han havde flere husholdere, og det var jo svært at finde en, der kunne klare alle disse ting i huset - 7 børn og der var mange tjenestefolk. Der blev "eset" til havfiskeri og "bakkerne" skulle "opspleses" - opklares. Bakkerne blev båret til havet og fra havet igen på hovedet af både mænd og kvinder. Der skulle hentes fisk ved havet og køres til "Skelhagen"(landingsplads), som er der endnu. Og så sejlede man fisken til Ringkøbing for at blive solgt, og det var dengang små priser. Det var særlig Kuller, Torsk, Skader og Rokker mm. Fisken blev solgt til blandt andre Consul Berthelsen, jeg kan huske, at vi kørte med trækvogne op til Østergade og Mellemgade, hvor nu købmand Aage Madsen bor, og sådan gik livet, når det var havvejr.

Når der ikke kunne tage på havet for vejrets skyld, fiskede de i fjorden, det var mest Helt med vod men også alt mulig slags fisk. Min Fader fiskede også Lax. Dengang var udløbet ved Nymindegab, f.eks. havde han ruser ved "Sønder Pumphus". Min Fader regnede intet for at gå den lange vej for at lette garnene imellem "Hans Lønnes Pold" og Nymindegab. Var der så Lax, var min Fader glad. Når vi littede rusen, og min Fader kunne se finnen af laxene, sagde han altid "vær nu rolig så længe, vi får garnet samlet", det var fordi, de ikke skulle springe igennem garnet. Jeg har somme tider været med til at have 3 lax i en ruse. Så det nok være, vi skulle skynde os til Nymindegab og, sælge laxen til gamle, "Jes", som købte den, han havde samtidig kroen. Min Fader fik jo så "en par kaffepuncher", og der blev diskuteret om mange ting. Jeg var jo kun en lille dreng, jeg fik kaffe og brød havde vi med i lommen. Så skulle vi hjemad. Det kunne ske, der var megen strøm, så kunne vi ikke ro prammen mod strømmen, men så sprang Fader iland med et tov, og så trak han fra land prammen, mens jeg skulle sidde i båden og styre med en Åre.

Lidt efter at Moder var død og begravet på Haurvig Kirkegård kom der besøg af sognefoged Milter Iversen og hustru, Klegod. De kom kørende i fjedervogn, det var jo fin dengang. Der blev talt meget, som jeg ikke forstod, men det var meningen, at de ville tage en af børnene hen til dem, og det skulle være enten mig eller min søster Inger, der var to år yngre end mig. Milter Iversens kone, Jørgine, var en kusine til min Fader. De var meget velhavende, havde en stor gård, som er der endnu. De havde selv kun en voksen datter, en søn var død. Han var med i mange ting dengang, også i Ringkøbing Sparekasse, og når øvrigheden fra Ringkøbing kom på Klitten, var de altid hos Milter Iversen. Resultatet blev, at da de kørte "hjemme fræ", tog de Inger, min søster, med. Men hvor havde hun det godt, de betragtede hende som deres egen lille pige. Når vi en enkelt gang fik lov at besøge hende, var vi jo helt chokeret og forundret over alt hvad hun fik af goder, som vi aldrig havde drømt om; men så en dag blev Inger syg, og vi hørte, at det var "Halssyge", som man kaldte det dengang - "Difteritis". Og så døde hun og blev begravet i N.Lyngvig Kirkegård. Hun blev ca. 12 år. Det var en stor sorg for Jørgine og Milter. Når jeg mange år efter besøgte dem, fortalte Jørgine mig altid om Inger, hvor forstandig og klog hun var, og de glemte hende aldrig. Klausine, min søster, blev så den mindste af mine helsøskende i hjemmet. Johnina, som jo var den mindste, hun blev udsat til Enevold Jepsen først, dernæst kom hun til vor moster Nielsine, Kr. Mose's kone i Haurvig, hvor hun blev opdraget og havde det godt, og de havde ingen børn selv. Min Fader blev jo ret hurtig gift igen, og der blev mange børn. Der fødtes 10, men een døde som lille - "Høj" Sørensen.

Nu blev vi jo 15 levende børn, som alle lever idag - decbr.1959.

Den ældste er Søren Jørgensen Sørensen, der nu er 83 år.

Min Fader fortalte, at min Moder tit plagede ham for at tå lagt dække på hans havbåd. Dengang var der ingen dæk og bådene var åbne både. Moder havde haft nogle drømme og varsler, som man kaldte dem dengang, om at der ville ske en ulykke, og hun troede, det var på havet. Min Fader fik så båden kørt hjem til gården, hvor jeg kan huske den stod østen for, da den blev fortømt og pålagt dæk. Det blev ikke min Fader, der forliste, men Moder der måtte forlade mand og syv små

børn. Tømrer og bådebygger Andreas Jensen, S.Lyngvig, var en dygtig mand og fik selv lige så stor en børneflokk, som vi var. Han blev fiskeauktionator ved Hvide Sande og var min gode ven, indtil han døde i en meget høj alder. Han fortalte mange sære ting fra gamle dage, bl.a. fortalte han om nogle mænd fra N.Lyngvig, som kørte en tur for at besøge min Bedstefader i Årgab, altså en familie hvis navne han nævnte, og som jeg kunne huske. De kørte nede ved vandet, fjordsiden, ved Hvide Sande, da der jo, ingen vej var dengang. På vognen sad to mand og bag på sad en stor dreng. De sad og talte sammen, og der kom en mand syd fra med en kæp i hånden, men de kendte ham ikke og diskuterede, hvem mon det kunne være. Dengang var der en næsten ingen på Klitten uden de kendte. Da han passerede dem, sagde drengen til de to mænd, han havde en "Hestefod", og da de så i sandet, kunne de se hans fodspor. De blev jo en del opskræmt og så sig tilbage, men manden var forsvunden. Da de kom ned til min Bedstefader, fortalte de ham denne oplevelse. Nå, sagde gamle Søren Jørgensen, så har, han nok været nede at besøge en vis mand i Årgab. Det var en mand, han havde mange fordulgte fortællinger om, bl.a. at han engang havde ihjelslået en mand, som han så var blevet straffet for, men havde lejet en mand til at tage hans straf og gå i trædemølle, som det kaldtes dengang. Men engang om året skulle han selv ned til Tyskland og prøve det. Ja, det var jo sagn, som gik fra mand til mand dengang.

Barndom - ja det gik som det kunne, men ikke som det skulle. Om vinteren gik vi i skole i Årgab. Vi havde en god lærer, Morten Hangaard, og jeg har kun gået hos ham. Vi lærte Dansk, Geografi, Danmarkshistorie, Regning og Religion hver dag. Vi lærte lektier hjemme og blev hørt både i salmevers, lærebog Luthers Katekismus og vi lærte meget udenad, og jeg har tit glædet mig over det i mit liv. Der dukkede så tit et ord eller salmevers op for mig i livet, som jeg har glædet mig over. Når der var is, løb vi jo på skøjter til skole, da var der altid vand på engene nordpå, og vi glædede os altid til isen, alle løb på skøjter dengang, både små og store. Vi havde mad med til hele dagen og spiste vor medbragte mad i skolestuen. Vi havde jo for lang vej at gå og kunne ikke nå tilbage til tiden. Min ven og skolekammerat, C.O.Christensen, var et år yngre, men han havde allerede dengang et dårligt ben, hvorfor jeg i mange år tog ham ved hånden til skolen. Hans Moder takkede mig meget derfor, ja har også takket mig siden jeg blev voksen. Han kunne ikke løbe på skøjter, men så lavede hans Bedstefader en lille let slæde og to pigkæppe, hvormed han kunne skubbe sig frem, men vi løb jo meget hurtigere på skøjterne, og jeg tør nok sige, at jeg var ikke nem at løbe fra dengang. Men om sommeren, da C.O. havde været i Ringkøbing på Realskolen og der bl.a. havde lært at svømme, da blev der liv og glade dage nord for Skelhagen, thi jeg kunne ikke og lærte det ikke. De første minder, jeg har fra min barndom, er også de store julegilder, som holdtes hver sted fra Gl.Bjerregaard og til Hvide Sande. Det begyndte gerne et par dage før Jul, og så gik det slag i slag. Jeg kan mindes hjemme i Årgab, jeg var måske 5-6 år, der blev ryddet ud i storstuen. Der kom hummerkasser i stuen, derpå blev lagt planker eller fjæl rundt, hvorpå de dansende kunne sætte sig og hvile. Der var 2-4 musikanter, som spillede på violin og clarinet, og så gik dansen hele aftenen og natten med, og det var både unge og ældre.

I de andre stuer sad ved bordene også mange og spillede kort og drak punche. Der blev spist afskåren mellemmad og drukket øl og snapse, så der var jo en forfærdelig støj og ballade. I dansestuen var der slået brædder på væggen med tællelys for ikke at gå i mørke.

Vi små børn løb jo rundt og dansede i "midten", som vi kaldte det, da dansen foregik i en stor cirkel rundt i stuen. Sådan gik det til den lyse morgen, og det var ikke af det gode, der blev bedrevet dengang.

Når der skulle være store gilder, bryllup eller begravelse, havde folk jo ikke megen service, som nu om dage, derfor var der en flokk piger -"lånepiger"- som gik med store kurve og lånte tallerkener, knive og gafler, ja alt nødvendigt. De gik fra dør til dør og måtte så passe på at skrive op, hvor meget de fik hvert sted for at aflevere det rigtig igen. Så var det også skik, at der fra mange gårde og huse blev sendt noget man kaldte "Send", det var f.eks. Høns, Ænder, Kød og Pølse, ja alt mulig fødevarer. Det var for at hjælpe hinanden med udgifterne. Så var der jo kokekone og opvarter-ske, brudesvende og "olborsvende", brudepiger og noget mere. Jeg kan huske vor nabo havde stor

gilde, vistnok bryllup. Gæsterne var budt til om morgenen tidlig. Når der nærmede sig en gæst til huset, var der spillemænd, som passede på udenfor, og så spillede de op for hver enkelt gæst, der kom. Så spiste og drak de, alt hvad de kunne hele formiddagen, og så skulle de jo til kirke og vies. Der var en masse skravvogne og fjedervogne - alt mulig, og så kørte man til kirke.

På første vogn var musikanterne, som spillede hele vejen på clarinet, så kom brudevognen og dernæst hele vogntoget. Når vielsen var foregået, skulle alle folk op og ofre, og det bestod i at lægge en skilling på alteret til præsten og så ligeledes til degnen i en stol til højre. Så kørte man hjem til gården og spiste middagsmad, og så gik eftermiddagen med kaffe mm, og efter aftenmåltidet var der som sædvanlig dans. Sådan gik det til ved bryllupsfester i gamle dage. Ligeledes var der børnegilder, hvor man også skulle danse. Jeg kan huske om aftenen i vort hjem, når karle og piger var hjemme, så skulle der i mørkningen danses i en af stuerne, og vi børn lærte så at danse sammen med de voksne, det var en stor oplevelse for os små.

Om aftenen når det ikke var havvejr, og min Fader var hjemme og aftensmaden spist, skulle alle i arbejde. Min Fader svøbte kroge til fiskeriet, en anden skulle lave "Tavser" på en dertil egnet maskine, en sad og bandt fiskegarn. Moder spandt uld på en rokke, en pige kartede uld, en anden havde et kar, hvori man støbte lys osv osv.

Fader sagde gerne: "Ingen ledige folk". Vi sad gerne i een stue, og der blev fortalt mange historier både fra havet og fra byen. Vi andre små fik så et lys og gik ind i en anden stue for at læse vore lektier. Jeg husker en aften, vi sad og læste lektier, da bankede det på døren, og en mand kom ind med en lang pibe i munden, med lange blanke støvler uden på bukserne, så sagde han: "No kommer a, æ der ingen "Julebøjler i avten". Så grinede han over hele ansigtet.

Vi var jo bange, men sagde ingen ting. Det var en af de mange originaler, som gik rundt og han kaldtes "Kræ Bjaal" og gik rundt for at danse ved julegilderne med pigerne, så var han straks i sit element, Vi havde også en, der hed Peter Holm. Han havde været sømand i sine unge dage, men var desserteret i Norge fra et skib og faldt og brækkede sit ben. Siden gik han rundt og hjalp folk ved tilfældigt arbejde, og han var meget ofte hos min Fader og hjalp, men han ville gerne drikke kaffepunche og kunne gøre alt for at få den slags. Han fortalte mange løgnehistorier fra søen, og vi børn ville gerne høre ham. Han ville gerne til havet, når det havde stormet, for at finde et og andet. Der fortælles, at han, en gang fandt en mand, der var drevet i land med et par nye støvler på, og dem trak han af og beholdte selv. En dag var han ved havet igen, og det stormede meget. Da var der en spilopmager, der havde lagt sig i havskummet, og da Peter Holm kom og så ham, tog han fat i ham, men i det samme begyndte manden at røre på sig, og Peter blev så bange, at han løb alt hvad han kunne op i bjergene, og det var ved Nynindegab, det skete. Peter fortsatte øst på forbi Lønne kirkegård. Derinde var der en mand, som så ham og lagde sig ned ved diget og råbte: "Peter - Peter - mine støvler". Peter blev så bange, at han straks tog støvlerne af og kastede dem ind på kirkegården, men det ville Peter Holm aldrig høre tale om mere. - Der levede også en mand, som havde været købmand Ringkøbing, en dygtig og pæn ung mand, men han var blevet dranker. Når min Fader kom til Ringkøbing, kom der bud fra en bestemt værtshusholder om, at nu smed de Jørgen Jørgensen ned i båden, og nu måtte han tage ham med hjem. Når han så mere død end levende kom til "Skjelhagen", fik min Fader han hjem i en seng; der lå han så i nogle dage, og når han så fik noget at spise, begyndte han at handle med alt mulig, med tør fiskehuder og skind. Han fik en del samlet sammen og kom så igen med til Ringkøbing og solgte det og tjente godt på det. Men så gik det som sædvanlig, han endte hos værtshusholderen og blev sendt ombord til Klitten igen - ak, ja - sådan gik det i mange år, og til sidst døde han, ja men han var en smuk mand og havde gode evner, men spiritussen ødelagde ham fuldstændig.

Der var også mange strandinger i min barndom. Jeg husker et flot og stort sejlskib, der hed "Elisabeth Reckmerts" af Bremen, som strandede med 22 mand. Min Fader var ved redningsvæsenet i mange år og var med til at bjerge mandskabet, som alle kom vel i land. Der strandede et søsterskib ved navn "Dakota" i S. Lyngvig. Alle mand blev reddet, men disse skibe stod jo på stranden i årevis, inden de blev ophugget og alt solgt på auktion. Der strandede et norsk skib lige op for min

Faders gård. Der var mange mennesker i klitterne, den gik i lang tid og prøvede at klare landet, men forgæves. Hen over middag forandrede den kurs og holdt mod land. Den kunde ikke klare det længere, og så ville de helst strande ved dagen, hvor der var større chance for at folkene kunne blive bjergede. De fortalte bagefter, at der var en ung mand der kastede tøjet fra sig for at svømme i land, når de stødte på revlerne. Han kastede sit ur og guldring over bord samtidig. Han kom levende i land. Skibet var ladet med store pommerske bjælker, og straks da skibet stødte på revlen, begyndte tømmeret at vælte ud og drev ind mod land. Det knagede og bragede, og så faldt først en mast og derefter de to andre. Skibet gik i stykker, Så var der en mand, som tog den beslutning at løbe fra den ene bjælke til den anden og nåede så langt ind, at folk fik fat i ham og bjærgede ham. Der var ellers flere, som vi så liggende iblandt tømmeret og blive klemmt og drukne. Det var en sørgelig stranding, men det var jo også en frygtelig storm og hav. Efter en sådan stranding drev der mange ting i land af alle slags også kostbare ting. Der var mange dengang, som sagde "kunne vi endda snart få en stranding" - det gav jo en fortjeneste og meget mere om vinteren, men det var jo letsindig tale, det var jo andres ulykke, men det tænkte mange ikke på. Det var jo før, damperne og de moderne skibe kom, at strandinger og forlis var mere almindelig. Der kunne findes alt ved havet, halve grise, smør, vin, petroleum, ja alt muligt sejlede man med, og når så skibet forliste, drev det jo iland på kysten. Det var så tit meget dystert at gå til havet og "stræn", som det kaldtes. Jeg gik mange gange i mørke og tåge ene til havet, og mange sælsomme tanker kunne komme over en. I halvfemserne skete den store ulykke ved Harboøre, hvor 26 fiskere druknede, og 3 år efter druknede 11 mand med redningsbåden, ja, det var svære sorgens dage for kystboerne. -- Når jeg tænker på, hvordan min Fader arbejdede om sommeren med at bjerge hø er det underligt at tænke på, hvordan alt er forandret. Først vor auktion på Tipperne før Sct.Hansdag, og det var jo en stor oplevelse for os børn, når vi fik lov at være med. Der blev tørret meget fisk, som også vi børn skulle hjælpe at få tørret og som før auktionen blev bundtet sammen og snørret med tynd reb. Det blev sejlet til Tipperne, hvor auktionen foregik, Der var rejst store telte med udskænkning og alt mulig, og så blev der som oftest drukket tæt.

Der solgtes så disse tørre fisk til oplandsfolk fra f.eks. Bork, Hemmet og andre pladser, så det var jo en ekstra indtægt for klitboerne. Min Fader lejede gerne en parcel på "Fuglepolderne" og en på "Nørrevod", en på "Hans Lønnes Pold" og en på "Nørresand". Alt dette skulle jo bjerges, først slåes med hólé og derefter rives og dernæst sejles hjem i store havskibe. Ja sikken arbejde, og vi børn skulle jo hjælpe så godt vi kunne. Sikken forandring, når man tænker på livet dengang, hvor der sejlede skibe hele sommeren med hø fra Tipperne til Holmslands Klit, Klegod og Lyngvig. Der var jo flere vognmænd, som kørte deres heste og vogne over Nymindegab med pramme. Hestene svømmede dengang over strømmen efter en pram. Så var de på Tipperne hele sommeren og kørte for betaling høet ud til Tipperhusene, hvor det blev væltet over i skibet, lastet og stuvet sammen, og så sejlede man, når vejret tillod det hele vejen ud i Skjern Aa ad Stavingpynt og videre til bestemmelsesstedet, ja sikken arbejde. Jeg skriver dette, for at man kan forestille sig, hvordan og hvor besværligt det altsammen var den gang.

I året 1896 var det vist nok, at der igen skete en stor drukneulykke på Klitten. Jeg husker sangen, som blev digtet ved denne ulykke af smedens kone ved Nymindegab. Den begyndte sådan: "O første april vi ej glemmer din kvide/da stod de deroppe på klitterne hvide/forældre og søskende og hustruer svage/og ventede med længsel de kære tilbage". Melodi: Jeg så ham som barn - ". Jeg husker, jeg var med min Fader i Ringkøbing den dag. Det gav sig til at blæse af nordvest, og vi havde rettet sejlene hjem. Da vi kom hjem, hørte vi om ulykken, som var sket nord Årgab. Der var 5 mand ombord, 4 mand druknede og 1 mand, Søren Andersen Jensen, Årgab, blev reddet efter at have drevet ved en åre en lille mil syd på - på stranden op for min Faders ejendom. Det var en meget tung sorg. De var alle unge mænd, som havde fået et helt nyt skib bygget til krogfiskeriet, dets navn var "Forsøget". Min kone var helt ung Pige og tjente dengang hos skipperen, Chr.Enevoldsen, Årgab, og hun var på stranden sammen med en masse andre folk, og da "Forsøget" kom til den inderste revle, kom der en brådsø, som lettede, bagenden højt i vejret, så forenden

tog bunden på revlen, og skibet gik rundt med bunden i vejret, og alle blev kastet i det frådende hav. Der fortælles, at da de var et stykke uden for land, da sagde den ene af mændene: "Nu er vi snart i land" og dertil svarede en anden: "Ja, der er langt nok endnu". De tre drev i land kort efter og blev kørt til Chr.Enevolds gård, hvor de blev lagt i deres tøj på rad i laden. Den fjerde kom i land en tid efter længere mod syd. Der blev jo en stor begravelse med deltagelse vidt omkring fra. Vi havde dengang en præst, der hed pastor P.C.Nedergård, en meget god mand, som også gik rundt og besøgte enkerne og faderløse. Han prædikede mod alt, hvad der dengang gik i sving af gudløshed og verdslighed og han formanede folk til at vende sig til Gud. Han sagde bl.a. at når mennesker ikke ville høre Guds ord, så havde Gud selv talt- også ved denne ulykke. Der blev et stærkt røre blandt befolkningen, og en del omvendte sig til Gud og forsøgte at leve et andet liv. I den tid blev der også stor røre blandt ungdommen. Vi børn måtte ikke tage del i f.eks. dans og kortspil mm. Da jeg var 16 år, var jeg med en flok unge i Skjern, og der var så mange unge, som var bleven omvendt og ville tjene Gud. Jeg var med nogle fra Skjern en aften, og vi talte også om de ting, og jeg besluttede også at ville tjene Gud og prøve at forsage verden og dens lyst og søge at blive troende. Det var jo let at sige, men vanskeligt at vandre som troende menneske i sin ungdom. Vi fik oprettet en ynglingeforening, hvor min svoger N.C.J.Nielsen var en af lederne. Vi havde det også godt sammen og var også, på udflugter sammen for at høre Guds ord og være til opbyggelse for hinanden. Et er at tage en beslutning, at nu skal det være mit alvor, et andet er så, at fuldføre det, da man jo i sit indre har så meget ondt, og der var mange fristelser, men når vi bare søger hjælpen hos Gud, så slipper han os ikke. Vi hørte mange gode mænd dengang. F.eks. hørte jeg tit Olfert Richard i Esbjerg, og han kunne opflamme os og tale, så vi aldrig glemte det. Jeg blev hjemme ved min Fader til jeg blev 18 år, så rejste jeg til Esbjerg for at drive kutterfiskeri og fiske- de derfra i 18 år. Jeg blev forlovet med min kone, som også tjente i Esbjerg.

Den 23.november 1905 blev vi gift i Haurvig Kirke. Der var en del med fra Esbjerg, og brylluppet stod i mit hjem i Årgab, hvor huset var fyldt. Min Fader hjalp med brylluppet, og jeg betalte selv en del. Så rejste vi til Esbjerg og boede på en kvist t Havgade 40, hvor vi betalte 12 kr om måneden, og vi var lykkelige dengang. Jeg tjente 1000 kr det første år, og det slog til, så vi klarede os uden gæld.

I Årgab gik livet sin sædvanlige gang, der var mange børn, og travlt havde min Fader det jo altid for at bjerge føden til de mange munde. Det var jo i den tid, da Hvide Sande havde fri åbning, men det kunne aldrig gå. Med østen storm var fjorden næsten tør, og når vi fik vesten storm, var der oversvømmelser af salt vand, og ingen ting kunne gro på markerne. Der var i befolkningen et sydparti og et nordparti. Sydpartiet ville have gabet lukket, og der blev rejst flere gange til København for at klage over forholdene. Min Fader var med flere gange hos ministeren for at klage. Enden blev jo god nok, da Hvide Sande blev lukket for senere at genåbnes med sikring af sluser.

- I gamle dage var der jo meget store gilder, som før er nævnt, og dans og kortspil gik i svang og meget drikkeri og banden fulgte med. Det blev fortalt, at det ved et gilde gik hårdt til med kortspil, hvor nogle mænd sad og spillede kort om penge, og fulde eller halvfulde var de og bandede meget gjorde de. Så blev der et kort væk, og de ledte alle vegne, men kunne ikke finde kortet. Så ledte de under bordet, men opdagede da, at en af deltagerne havde en hestefod. Der blev stor opstandelse, men de kunne ikke få vedkommende ud, og der måtte sendes bud efter præsten, som så fik ham gennet ud gennem et vindue, ja sådan fortalte man i gamle dage. Men vi ved, at djævelen eksisterer og går omkring som en brølende løve, søgende hvem han kan opsluge, men Jesus Kristus skal engang kaste ham i ildsøen, står der i Bibelen, og vi tror, at det passer.

Nu gik livet i Esbjerg sin jævne gang. Jeg blev indkaldt til Marinen den 20.september 1906 og kom hjem den 1.april 1907. Jeg havde part i kutter "Cecilia", og vi var 3 mand om den. Hans Lodbjerg og Søren Lauridsen foruden mig. Jeg solgte min part og var så med kutter "Dania" og med kutter "Kristence", fik så kutter "Thabor" bygget sammen med Jesper Clausen. Den solgte jeg igen min part af og købte ene kutteren "Anne", som jeg fiskede med i en del år, og i 1916 solgte jeg den for 36000,- kr. Dengang var der godt fiskeri, men jeg beholdt motorjollen, som jeg fiskede

med indenskærs i Grådyb, og der var et stort fiskeri dette år, så jeg havde aldrig før tjent så mange penge. Vi boede på denne tid i Kirkegades Forlængelse 14, og hen på efteråret mistede vi en lille dreng, Karl Gustav Sørensen, lidt før jul. Det var en tung tid, da han næsten aldrig havde været rask. Han led af en mavesygdom og blev kun ca 1/2 år og ligger begravet på den ny kirkegård i Esbjerg. I samme gravsted ligger min Fader og Stedmoder begravet, da de døde begge to i Esbjerg. Det tog hårdt på min kone med denne sygdomstid, og desuden havde vi jo en stor børneflokk, som skulle passes. Nu havde jeg jo intet skib mere, og jeg bestilte så ny kutter i Marstal, som fik navnet "Verner". Den blev færdig 1917, men man kunne ingen petroleum få, ikke så meget at vi kunne sejle hjem med kutteren. I foråret 1917 ville jeg prøve at sejle med sejl alene den lange vej fra Marstal til Hals og igennem Limfjorden til Thyborøn og derfra til Esbjerg. Det lykkedes mig sammen med min broder, Iver Jørgensen, at fuldføre denne rejse i forbavsende kort tid, da vi fik en stiv østlig vind at sejle med. Da vi kom til Thyborøn, bad vi Tyskerne om at lade os købe en stor tønde petroleum, og det lykkedes efter at have underskrevet, et papir på, at vi ville sende al den fisk, vi fangede, til Tyskland. Vi kom godt til Esbjerg, men nu havde vi jo kun lidt petroleum, og vi tog så på fiskeri nord for Hornsrev og fik 2 gode laster Kuller, og så var det slut. Der var jo fuld af miner dengang, men af Guds nåde kom vi uskadt i havn, Jeg solgte så skibet igen og lod et lille skib på 12 tons bygge, og det fik navnet "Anne" - altså lille Anne. Det kunne jeg ikke rigtig føle mig til rette på, det var for lille, og så solgte jeg det igen. I året 1919 sejlede jeg med kutteren "Niels Juel". Det var et dejligt skib, som ejedes af brødrene Mathisen, Esbjerg. Vi fiskede godt og havde mange gode laster kuller. Om efteråret gik jeg fra borde og vidste ikke rigtig, hvad jeg skulle, men der blev skrevet til mig fra Klitten, om jeg ville prøve at rejse til Ringkøbing og bestyre en Andelsfiskesalgsforening, og dette forslag sagde jeg ja til og rejste så først i 1920 til Ringkøbing for at prøve at handle med fisk, og det har jeg gjort siden.

Jeg mindes engang, da jeg havde "Ane", E 151, vistnok 1913, da det var sløjt med fiskeriet, at jeg ville forsøge med vinterfiskeri med kroge. Vi var 6 mand ombord, og det var i Januar, vi sejlede ca 100 sømil nordvest og prøvede os frem, men der var ikke mange fisk, og til sidst fik vi snestorm af sydøst. Det var jo en lille maskine vi havde dengang, og vi begyndte at sejle hjemad. Vi brugte jo sejl dengang, men maskinen gik også med. Det var stik modvind, og jeg prøvede at se på kortet og regnede ud, at vi med den kurs vi havde ville gå langt uden om Hanstholm. Vi gik så over på den anden bov og stod syd på, men det gik meget langsom, og meget vand fik vi over os. Vi havde været på søen ca 10 dage, og havde intet hørt hjemme fra, men det var en vældig frost over land, så isen lå tæt ud til "Vyl" fyrskib. Om natten løjede vinden af, og det blev tåget vejr, men så hørte vi en sirene, og det var "Vyl", vi hørte, og langt om længe nåede vi fyrskibet på prajehold. Vor proviant var sluppen op, så vi levede mest ved Øllebrød, men så fik vi kartofler mm. Der var så meget is, at vi ikke selv kunne gå igennem, men da man var begyndt at kunne sende trådløs telegram, blev der sendt bud efter en damper til at slæbe os i havn. Det havde været en frygtelig frost, men vi kom endelig uskadt i land, og der blev glæde hjemme, de havde været ængetelige for os. Jeg fiskede også et år i Kattegat, vi sejlede mest på Århus, og vi fiskede nogenlunde dengang. min kone havde jo alt besværet med børnene, da jeg jo fiskede hele tiden, men hun var en dygtig kone og mor, og det gik jo alt sammen. --

Nu begyndte et nyt afsnit af vort liv. Jeg måtte jo sælge huset i Esbjerg og se at finde et sted i Ringkøbing. Jeg købte "Villa Ekko", hvor vi boede 2-3 år. Børnene og min kone længtes meget efter Esbjerg men børnene fandt sig snart til rette i byen. Jeg mindes tit besværlighederne, som jeg havde at begynde med. For det første var alt uvant, men med tiden gik det jo. Det var små forhold, ingen rigtig plads at arbejde med fiskehus på det gamle Sømandshjemmet, mine konkurrenter var mig meget overlegne dengang. Der var ingen isværk eller is. Vi bjergede is om vinteren, men ishuse duede ikke, så vi fik bygget en i Sømandshjemmets lokaler, men når vi kom hen i foråret, og det blev varmt, havde vi ingen is. Men nogle år efter blev isværket bygget i Ringkøbing, det var en nødvendighed og et stort gode for fiskeeksporten. Da vi en dag ville gå over i det gamle ishuse skete der noget frygteligt, som jeg aldrig vil glemme. Jeg gik sammen med tre andre, nemlig min

søn Jens, chaufføren Dres og en mand mere. Jeg havde en jernstang i hånden, og for at prøve om træværket var frisk, huggede jeg jernstangen ind i træet, og i samme nu styrtede hele huset i grus, men ved et Guds under blev alle bjerget ud. Der var flere vognladninger savsmuld samt tømmer og sten, der lå imellem hinanden, men der blev levnet så megen plads, at vi kom alle fire uskadt ud. Det var Guds nådige hjælp, at vi blev reddet. Jeg vil aldrig glemme det, så længe jeg lever. En anden gang, det var, da Tyskerne havde besat Danmark og gravede dybe skyttegrave langs fjorden, cyklede jeg - som jeg plejer hver dag - ad cyklestien hjem. Jeg havde en hund i snor og kørte ad fjordstien, og som jeg skulle passere en lille dreng, måtte jeg se til venstre for at undgå, at han kom imellem cyklen og hunden, så opdagede jeg, at jeg var ude på kanten af skyttegravens, og i næste sekund gik jeg på hovedet i den dybe grav med hovedet imod bunden. Blodet flød af min pande men ellers kunne jeg selv gå hjem. Det var igen Guds nådige hånd, der havde frelst mig, jeg kunne lige så let have brækket min hals. Ja sådan har Gud mange gange vist sin nådige hjælp imod mig i mit liv.

Vi har endnu et maleri på havnen, som viser, hvordan ishuset blev repareret.

Efterskrift: Da jeg rejste til Esbjerg, fik jeg hyre med en stor dampkutter ”Kirstine”, som ejedes og førtes af skipper Jens Johansen Esbjerg, vi var 6 mand, og jeg fik en god hyre, trods det at jeg var ung og ukendt med kutterfiskeri. Jeg var med til at ro snurrevoddet ud med årer, men kun kort tid, så fik vi motorjolle - for resten den første i Esbjerg. Jeg var dengang med til at strande på Skallingen med 1000 snese rødspætter i dammen. Vi solgte lasten for 4 øre pr pund- både levende og døde. Dernæst kom jeg med en ny kutter ”Duen”, som ejedes af Mads P. Lauridsen og Søren Jørgensen Nielsen, Esbjerg. Den blev bygget i Assens på Fyn, og jeg var med til at sejle den til Esbjerg gennem Kielerkanalen, det var, en oplevelse den gang. Der var kun 10 hestes maskine i kutteren. Den kutter var jeg med i 3 år.

I året 1925 købte jeg Andelsforeningen, da den kun var stiftet for 5 år. Der var næsten ingen ting den gang, kun et træhus med et lille bitte kontor, og resten var pakhus. Jeg havde megen modgang og tabte mange penge det første år og var næsten færdig til at rejse herfra for at begynde fiskeriet igen. Men min kone og jeg blev enige om at fortsætte, og der kom jo også bedre tider, så vi kunne klare det ved Guds hjælp. I 1924 byggede vi huset på Fjordalle, hvor vi siden har boet og haft mange gode dage. Vores 4 sønner har alle været på mit kontor. 3 havde realeksamen, den fjerde lærte i købmandsforretning i Esbjerg og fik eksamen derfra. Nu er kun to i fiskeforretningen, Egon og Jens Sørensen. Kr. Søm har egen forretning, og Verner er ansat på Kreditforeningen her i byen. Misse er gift med faktor Romlund her i byen og Carla blev gift med Knud Thomasen, som er forretningsfører i København. Anne er ugift og er oversygeplejerske i Kongens Lyngby. I året 1930 fejrede vi vor sølvbryllup her i hjemmet, og i 1955 fejrede vi vort guldbryllup - også her i Ringkøbing. Vi har 13 børnebørn, og hvor har vi meget at takke Gud for, thi det er ham, vi skylder al Tak og Lov og Pris for alle ting. Nu går det mod aften, og dagen hælder for os. Den grund, hvorpå jeg bygger, er Kristus og Hans død.

Ovenstående tekst er afskrift / scanning af en utydelig kopi.

Vi har bestræbt os på at komme originalen så nær som muligt, men vi garanterer ikke for fejl begået af os.

Gjesing, Esbjerg maj 2021.

Inge Grave Rasmussen

(Inge til Jens til Laust til Chr. Søveren – som ”Humlerne” sagde for at angive forholdet til slægten)

Jens Konge Rasmussen

(gift med Inge)

Anna

Sidsel
(farmor)

Carla
(i farmors mave)

Chr. Søm
Egon

Jens Enevold

Misse

L. C. (farfar)

Werner

Familien Laust Christian (L. C.) Sørensen - 1916